

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Ing. Antona Jakubíka a JUDr. Libora Duľu v trestnej veci proti obvinenému **Ing. F. F. a spol.**, pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí konanom 9. mája 2012 v Bratislave o sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len prokurátor) proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len Špecializovaný trestný súd) z 11. januára 2012, sp. zn. BB 4 T 44/2011, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **sa z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Prokurátor podal 11. októbra 2011 na Špecializovaný trestný súd obžalobu na Ing. F. F. a spol. pre skutky právne kvalifikované ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a pokračujúci zločin podvodu (v bodoch -7 až 10 v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák.) podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/ , b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je to uvedené v citovanej obžalobe.

Špecializovaný trestný súd uznesením z 11. januára 2012, sp. zn. BB 4 T 44/2011, obžalobu predbežne prejednal a uznesením podľa § 244 ods. 1 písm. a/ Tr. por. ju postúpil na prejednanie a rozhodnutie vecne a miestne príslušnému súdu - Okresnému súdu Košice I.

Svoj postup odôvodnil tým, že pri preskúmaní veci zistil, že z doposiaľ vykonaného vyšetrovania a dôkazov nazhromaždených v spise nie je možné konanie obvinených po právnej stránke kvalifikovať ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania

zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák., pretože absentujú na to potrebné zákonné znaky ako jej štruktúrovanosť, hierarchické znaky a vzťahy nadriadenosti či podriadenosti v rámci zoskupenia osôb, ktoré takúto skupinu mali tvoriť.

Na základe týchto skutočností Špecializovaný trestný súd potom uzatvoril, že na prejednanie predmetnej trestnej veci v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 písm. i/ - k/ Tr. por. nie je príslušný a vec postúpil na prejednanie a rozhodnutie vecne a miestne príslušnému súdu, ktorým v tomto prípade je Okresný súd Košice I.

Proti tomuto uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v zákonom stanovenej lehote podal prokurátor sťažnosť.

V písomných dôvodoch uviedol, že so záverom, ku ktorému došiel Špecializovaný trestný súd sa nestotožňuje, pretože tento pri svojich úvahách prekročil rámec skúmania zákonných podmienok vecnej príslušnosti, ktoré možno jednoznačne vyhodnotiť až po vykonanom dokazovaní na hlavnom pojednávaní. Či sú, alebo nie sú naplnené znaky žalovaného trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. by súd mohol uzatvoriť len v prípade, keď by nazhromaždené dôkazy poskytovali k tomu dostatočný skutkový podklad. V opačnom prípade, čo je aj v súlade s doterajšou súdnou praxou, mu neprináleží nezvratne uzatvárať skutkové zistenia a tieto subsumovať pod niektorú skutkovú podstatu osobitnej časti Trestného zákona.

Vzhľadom k uvedenému žiadal preto, aby najvyšší súd zrušil napadnuté uznesenie a prikázal Špecializovanému trestnému súdu, aby vo veci konal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade uvedenej sťažnosti podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako aj konanie ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť prokurátora nie je dôvodná.

Podľa § 244 ods. 1 písm. a/ Tr. por. pri predbežnom prejednaní obžaloby súd postúpi vec príslušnému súdu ak nie je sám na jej prejednanie príslušný.

Podľa § 14 písm. i/ Tr. por., pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu (okrem iného) sa vzťahuje na trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a

trestný čin založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny a podľa § 14 písm. j/ aj na obzvlášť závažné zločiny spáchané takouto skupinou.

Okrem toho pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu sa vzťahuje aj na trestné činy majetkové podľa štvrtej hlavy Trestného zákona a hospodárske trestné činy podľa piatej hlavy Trestného zákona, ak škoda resp. majetkový prospech nimi spôsobený dosiahol najmenej dvadsaťpäťtisíc násobok malej škody, t.j. viac ako 6 650 000 eur (§ 14 písm. k/ Tr. zák.).

V práve prejednávanom prípade výška škody vyčíslená v obžalobe prokurátora túto výšku nedosahuje, a preto nemôže zakladať príslušnosť Špecializovaného trestného súdu.

V predmetnej trestnej veci rozhodujúcou otázkou pre posúdenie, či na prejednanie veci je, alebo nie je príslušný Špecializovaný trestný súd je odôvodnenosť právnej kvalifikácie skutkov v obžalobe prokurátora ako zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/, b/ Tr. zák., t.j. spáchaného vo veľkom rozsahu nebezpečným zoskupením - zločineckou skupinou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní doposiaľ predloženého spisového materiálu, v súlade so zisteniami prvostupňového súdu, dospel k záveru, že konanie obžalovaných nenaplnuje znaky trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. Špecializovaný trestný súd v odôvodnení svojho uznesenia na základe doposiaľ nazhromaždených dôkazov v spise podrobne a presvedčivo rozviedol, že v rámci zoskupenia osôb (obžalovaných) absentovala štruktúrovanosť a hoci ich činnosť mala určité znaky plánovitosti a koordinovanosti konania za účelom dosiahnutia cieľa, ich činnosť bola založená len na báze dobrovoľnosti a nie na báze prísnych pravidiel typických pre zločineckú skupinu ako najvyššej formy organizovaného zločinu. Preto v danom prípade by skutky mohli byť posúdené len ako spáchané organizovanou skupinou podľa § 129 ods. 1 Tr. zák. ako nižšou formou zoskupenia osôb - páchatel'ov trestnej činnosti. Tou sa tiež rozumie spolčenie najmenej troch osôb s určitou del'bou úloh, a teda aj určitou plánovitosťou a koordináciou ich činnosti, čím sa zvyšuje pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu.

Najvyšší súd sa preto s odôvodnením postupu Špecializovaného trestného súdu uvedeného v jeho rozhodnutí plne stotožňuje a v podrobnostiach naň poukazuje.

V nadväznosti naň len dodáva, že Trestný zákon v § 129 definuje pojem skupina osôb a organizácia, a v odseku 2 konkrétne organizovanú skupinu a v odseku 4 zločineckú skupinu. Z ich zákonného vymedzenia vyplýva, že u oboch skupín ide i spolčenie najmenej troch osôb, ktoré pre uľahčenie spáchania trestnej činnosti konajú s určitou plánovitosťou, koordinovanosťou, a teda deľbou úloh v ich rámci.

Nad tento spoločný rámec Trestný zákon oproti organizovanej skupine, zločineckú skupinu definuje aj ako skupinu existujúcu počas určitého obdobia s cieľom spáchať jeden, alebo viac zločinov, alebo trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 Tr. zák., trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy, tretieho oddielu Trestného zákona, a ktorá je charakteristická svojou štruktúrovanosťou.

Je teda zrejmé, že z dikcie uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že u zločineckej skupiny ide o oveľa závažnejšiu - najvyššiu formu organizovaného zločinu, ako to napokon správne konštatuje vo svojom uznesení aj Špecializovaný trestný súd.

Uvedený záver vyplýva z toho, že dosiahnutie cieľa takouto skupinou (oproti organizovanej skupine) je podmienené ďaleko sofistikovanejším riadením porovnateľným s riadením stabilných organizácii a podnikateľských subjektov.

Pre odlišenie týchto skupín teda celkom oprávnene treba vychádzať z obecných poznatkov teórie riadenia, ktorá sa zaoberá formami usporiadania častí do celku, organizáciou a riadením týchto celkov za účelom dosiahnutia stanovených cieľov. Pritom je celkom irelevantné, či ide o ciele legálne, či nelegálne, ktoré sú predmetom záujmu Trestného práva, pretože obecné princípy riadenia u oboch sú totožné.

Potom z hľadiska aplikácie poznatkov tejto vedy je to práve znak štruktúrovanosti zločineckej skupiny a formy jej riadenia, ktoré v podstatnej miere zvyšujú nebezpečenstvo jej konania (pravdepodobnosť úspešného dosiahnutia cieľa). Zároveň majú podstatný vplyv na jej relatívnu stabilitu v čase, čo predstavuje ďalší zo znakov zákonného vymedzenia zločineckej skupiny na rozdiel od organizovanej skupiny.

Ide totiž o to, že práve štruktúra tejto skupiny (inak aj organizačná štruktúra) ako usporiadanie jej častí do celku tvorí kostru, ktorá spolu so sofistikovaným riadením umožňuje veľmi efektívne dosahovať cieľ. Pritom na rozdiel od organizovanej skupiny zločinecká

skupiny je organizačne členitejšia, hlavne vertikálne a ďaleko formálnejšia v zmysle vzťahov nadriadenosti a podriadenosti jej zložiek bez ohľadu na existenciu nejakých písomných noriem, ako je tomu u organizácii pôsobiacich v rámci zákona.

Uvedená štruktúra teda spolu so sofistikovaným riadením, medzi ktoré patrí dôsledné plánovanie činnosti (na rozdiel od organizovanej skupiny hlavne dlhodobé a strategické), operatívne riadenie zložiek štruktúry pre dosiahnutie už konkrétnych cieľov (na rozdiel od organizovanej skupiny), kontrola zložiek skupiny a spätná väzba na vyvodenie dôsledkov a opatrení pre jej ďalšiu činnosť do budúcnosti (plánovanie a zvyšovanie jej úspešnosti) sú tie zásadné rozdiely, ktoré túto skupinu odlišujú z hľadiska formy a obsahu od riadenia organizovanej skupiny, t.j. nižšej formy organizovaného zločinu.

Dá sa teda zhrnúť, že zločinecká skupina je stabilná skupina najmenej troch osôb, ktorej cieľom je páchať trestnú činnosť vo forme zločinov a vymedzených trestných činov - charakteristická predovšetkým (na rozdiel od organizovanej skupiny) vertikálnou organizačnou štruktúrou s formálnymi znakmi nadriadenosti a podriadenosti v jej rámci (resp. i jej časti) a so sofistikovaným riadením.

Tieto zákonné znaky organizovanej resp. zločineckej skupiny musia byť preto predmetom dokazovania v každom štádiu trestného konania, pričom dôkazné bremeno vo fáze podania obžaloby v uvedenom zmysle jednoznačne ťaží prokurátora. Trestný proces je ovládaný v konaní pred súdom zásadou kontradiktórnosti konania dvoch strán pričom prokurátor je tou stranou v konaní, ktorá predkladá všetky dostupné dôkazy svedčiacie pre vinu a len on je oprávnený podať na konkrétnu osobu obžalobu (§ 231 písm. a/ Tr. zák.) s náležitosťami podľa § 235 Tr. por. medzi ktoré patrí aj právna kvalifikácia skutku.

Z práve uvedeného potom vyplýva, že právna kvalifikácia skutku prokurátorom v podanej obžalobe musí mať oporu vo vykonanom dokazovaní, a to prinajmenšom do takej miery, aby pri nezmenenej dôkaznej situácii v konaní pred súdom ovládaným zásadou kontradiktórnosti mohol tento aspoň reálne uvažovať pri rozhodovaní o vine o právnej kvalifikácii skutku obsiahnutej v obžalobe.

Pokiaľ pri predbežnom prejednaní takto podanej obžaloby, súd zistí, že tomu tak nie je (ako v tomto prípade) a právna kvalifikácia skutku v obžalobe prokurátora evidentne nezodpovedá vykonaným dôkazom nazhromaždeným v prípravnom konaní (ale zároveň táto

právna kvalifikácia zakladá vecnú príslušnosť Špecializovaného trestného súdu, alebo iného súdu) rozhodne súd podľa § 244 ods. 1 písm. a/ Tr. por., t.j. postúpi vec na prejednanie príslušnému súdu.

V takomto prípade je potrebné sťažnostnú námietku prokurátora v zmysle, že v konaní pred súdom sa môže dôkazná situácia zmeniť, považovať za neopodstatnenú. Takáto jeho abstraktná úvaha je v rozpore s tým, že prokurátor ako nositeľ dôkazného bremena už v obžalobe je povinný označiť všetky dôkazy dostupné k času podania obžaloby a nečakať len na iracionálnu možnosť, že nejaký iný dôkaz podporí jej závery tým, že sa objaví až v konaní pred súdom.

Platnosť uvedenej úvahy prokurátora by koniec - koncov znamenala jeho právo, označením hoci aj skutkov celkom neodôvodnenej právnej kvalifikácie, nezvratne založiť vecnú príslušnosť určitého súdu, čo je evidentne neprípustné.

Vzhľadom na uvedené a pretože Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadne pochybenie Špecializovaného trestného súdu o sťažnosti prokurátora rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 9. mája 2012

JUDr. Peter K r a j č o v i č, v. r.
predseda senátu

Vyhotovil: JUDr. Ing. Anton Jakubík

Za správnosť vyhotovenia: Libuša Jánošíková